

SANT ANDREU DE SOCARRATS

Catalunya Romànica, resum

Situació

Una vista de l'exterior de l'església des del costat de llevant, amb la capçalera. J. M. MELCIÓ

L'església de Sant Andreu és la del poble de Socarrats, situat entre el Riudaura i la riera de Bianya, vora la confluència dels dos rius, a la dreta de la ribera de Bianya.

Història

Un dels primers esments documentals de l'església de Sant Andreu de Socarrats és precisament l'acta de dedicació, datada l'any 1117; segons és consignada en el document, fou consagrada a càrrec del bisbe de Girona Berenguer Dalmau, el qual delimità llurs afrontacions territorials i li atorgà, amb motiu d'aquest acte solemne, ultra els delmes, les primícies i les oblacions dels fidels, els trenta passos legítims al voltant per a cementiri.

Sembla, d'altra banda, que el temple de Socarrats fou bastit dins els límits d'un alou pertanyent a la comunitat de monjos de Santa Maria de Besalú vers mitjan segle X, i per aquest motiu, fou durant molt de temps parròquia filial de l'esmentat monestir. Tanmateix cal dir que l'església consagrada l'any 1117 no corresponia pas a la primitiva fàbrica, sinó a una reedificació practicada en un moment posterior, damunt l'obra originària.

La segona meitat del segle XIII Guillem, prior de Santa Maria de Besalú, concedí, l'any 1265, a Pere Roca de Bellvespre, el dret de poder regar el seu mas de les Preses, situat a Socarrats, mitjançant un cens anual de dues mitgeres de civada segons la mesura de Besalú. Amb posterioritat, aquest temple apareix esmentat en les Rationes decimarum dels anys 1279 i 1280, com a "ecclesia de Succarratz" i "Socarratz", respectivament.

Al llarg de la catorzena centúria són nombroses les escriptures localitzades, segons les quals els clergues de Socarrats presten jurament d'obediència als priors de Santa Maria de Besalú en qualitat de senyors eminents de l'esmentada parròquia. En aquest sentit, l'any 1317 Galceran, clergue de Sant Andreu de Socarrats, prestà obediència a Bernat de Banyuls, prior de Santa Maria, i que anys més tard, el 1321, el mateix Galceran tornà a retre jurament de fidelitat i obediència per la rectoria de Sant Andreu a Guiu de Puig-gros, procurador del prior de Santa Maria Arismondi Arnau. Anys després, sota el govern del prior Salvador Oliveres (1345-58), hi ha testimoni encara de tres juraments de fidelitat i obediència per part dels clergues Pere Parets (1348), Guillem Sitiraneo (1349) i Pere de Comba (1353).

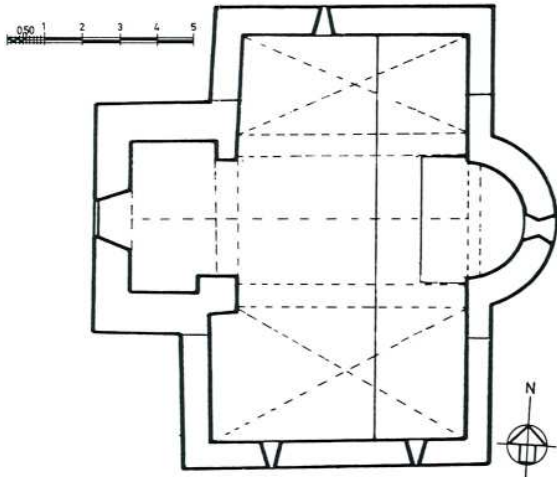
D'altra banda, l'any 1358 l'infant Martí incorporà a la jurisdicció de la Reial Corona diverses parròquies situades a la Vall de Bianya, entre les quals és citada en l'escriptura la de Sant Andreu de Socarrats; fins aleshores la jurisdicció d'aquestes esglésies era empenyorada a Guillem de Peguera pel preu d'11 550 sous barcelonesos. Al final d'aquesta centúria l'església de Socarrats figura relacionada en els nomenclàtors de la diòcesi gironina com a "Ecclesia parrochialis Sancti Andree de Socarrats".

Joan d'Oriola, prior de Santa Maria de Besalú, arrendà l'any 1760 els delmes, les primícies, les tasques, els censos i altres drets que acostumava a percebre el priorat de Sant Corneli del Mont de diversos pobles inclosos dins el bisbat de Girona, entre els quals és esmentat el de Sant Andreu de Socarrats.

El temple de Socarrats perdé la categoria de parròquia la dècada de 1580, i es convertí aleshores en sufragània de la de Sant Joan les Fonts fins que l'any 1968 passà a dependre de la parròquia de Sant Josep Obrer, de la Canya.

Arquitectònicament, l'església de Sant Andreu conserva encara, malgrat les modificacions practicades en èpoques posteriors, la seva vella estructura romànica. Les construccions que foren adossades a banda i banda del temple han donat a l'edifici planta de creu. Exteriorment, les obres de restauració portades a terme l'any 1982 eliminaren la sagristia que s'afegia al costat de migjorn de l'edifici, per tal de posar al descobert l'absis, i també foren enderrocats els nínxols adossats als murs de l'extrem sud-oest de l'església i l'escala d'accés al campanar obrada durant el segle XVII; a l'interior han estat posats al descobert els paraments romànics. En el frontispici ponentí, sota un porxo, s'obre la porta d'entrada amb llinda datada el 1769, i el primitiu cloquer, una espadanya de doble obertura, fou convertit al final del segle XVII en l'actual campanar de torre. L'absis, per la banda interior, conserva en molt bon estat l'estructura romànica, i té en la part superior una pintura mural que il·lustra el tema de la creació efectuada l'any 1948 per l'olotí Jaume Casas i Sargatal. (MLIR)

Església

Planta, a escala 1:200, de l'església, originàriament d'una nau rectangular, capçada per un absis, a la qual posteriorment foren afegits altres cossos de construcció. J. MARGUÍ-G. ANGLADA

La planta de l'església de Sant Andreu de Socarrats s'ha vist modificada i transformada en planta de creu grega a partir de les reformes i ampliacions dutes a terme en època posterior a la seva construcció.

La planta primitiva presentava una sola nau i absis semicircular, obert directament a la nau. La volta de la nau és lleugerament apuntada, i la de l'absis és de mig cercle.

Les construccions posteriors adossades a les façanes laterals i davantera han suposat la supressió de finestres i porta originària. Això fa que exteriorment només en resti la conca absidal, la qual, d'altra banda, sembla molt restaurada. Té, just al centre, una finestra d'arc de mig punt i de doble esqueixada.

Així, doncs, no tenim prou elements de judici per donar una datació, ni tan sols aproximada, de la construcció de l'edifici. Les úniques dades es poden extreure de la planta, la senzillesa de la qual és un factor comú a gairebé la totalitat d'esglésies rurals de la Garrotxa. Aquesta similitud fa pensar en una data de construcció dins el segle XI o XII més coherent amb l'acta de consagració datada l'any 1117.

Curiositat

El retaule barroc del XVIII la família Masllorens el va traslladar a l'Argentina per la seva capella particular, després d'un trasllat a una altra finca, el 1966 fou donada a la Junta de Estudios de Mendoza.